

Đức Hồng Y Phạm Minh Mẫn và những người khác kể về cha Bưu Diệp

Tác Giả: Linh mục Phêrô Trn Th Tuyên
Thứ Sáu, 25 Tháng 11 Năm 2011 09:36

... đó là một vị linh mục thánh thiện, một vị linh mục tha thiết yêu, lo lắng cho đàn chiên, và là một linh mục dám hy sinh mạng sống vì các con chiên.

Cha Phanxicô Xaviê Trn ng Bưu Diệp

Thưa quý bạn, vị vịc linh thiêng của Cha Phanxicô Xaviê Trn ng Bưu Diệp thì ở trong lòng, chúng ta cũng như giáo, hầu như ai cũng biết. Riêng vịc ngài một thì th nào và ai biết ngài thì chúng tôi là "nghe nói", chúng tôi ai biết rõ. Bởi vì ngày 4/8/2011 vừa qua, Linh mục Phêrô Trn Th Tuyên và Th y Giuse Mai Đức Nhu đã đi phỏng vấn để tìm hiểu thật chính xác về vịn đức này. Đầu tiên, họ phỏng vấn Đức Hồng Y Phạm Minh Mẫn, một "nhân chứng sống" như tôi hiểu Cha Trn ng Bưu Diệp như người cùng quê Giá Rai, Bạc Liêu với Cha Diệp. Sau đó, những ngày tiếp, họ phỏng vấn các nhân chứng khác, có những nhân chứng như Marie Nguyễn Kim Ly, người tôi gặp Cha Diệp bằng bác, rồi chị em bà Trn Th Hồng, Trn Th Cnh v.v... là những người đã từng bị lừa cùng với Cha Diệp và các giáo dân khác vào trong lùm lúa nhà ông Giáo Sĩ, sau đó cha bắt giữ cách đây không xa. Đức biết, ông Ngô Minh Quang, một người năm nay 21 tuổi, chính tay mình đã cùng với người cha đáng kính là ông Huỳnh Văn Sĩ, chèo xuồng tới vịt xác Cha Diệp ở cái ao nhà ông Giáo Sĩ, đem vị chôn cất trong phòng thánh nhà thờ Khúc Tréo (hơn cũng sẽ bắt giữ nên phải chôn giấu). Các nhân chứng này nay đã lớn tuổi nhưng hãy còn sống, những người họ kể chuyện chính xác và cho chúng ta biết rõ ai giữ Cha Diệp, giữ như thế nào, tại sao lại giữ. Xin mời quý bạn coi qua các cuộc phỏng vấn đó...

Phỏng vấn "nhân chứng sống" Đức Hồng Y Gioan Baotixita Phạm Minh Mẫn, Tổng Giám Mục Sài Gòn

Cuộc phỏng vấn diễn ra tại văn phòng Đức Hồng Y lúc 10 giờ sáng ngày 4/8/2011. Hiện diện gồm có: Đức Hồng Y Gioan Baotixita Phạm Minh Mẫn, Cha Roland Jacques, Cha Phêrô Trn Th Tuyên và Th y Giuse Mai Đức Nhu.

Đức Hồng Y làm chứng về đời sống của Cha Phanxicô Trn ng Bưu Diệp trên ba phỏng vấn: đó là một vị linh mục thánh thiện, một vị linh mục tha thiết yêu, lo lắng cho đàn chiên, và là một linh mục dám hy sinh mạng sống vì các con chiên.

Đức Hồng Y Phạm Minh Mẫn và những người khác kể về cha Bùi Diệp

Tác Giả: Linh mục Phêrô Trần Thị Tuyên
Thứ Sáu, 25 Tháng 11 Năm 2011 09:36

Sau đây là lời kể của Đức Hồng Y Phạm Minh Mẫn về bản thân ngài trước khi kể những chuyện về Cha Phanxicô Trần Công Bùi Diệp mà ngài và những người khác là các "nhân chứng sống":

"Tôi sinh năm 1934 ở Cái Răng. Cha tôi được mẹ tôi gọi là ông Sáu Hào. Mẹ tôi tên Quỳ. Cha tôi được mẹ tôi đặt danh họ là Đào mẹ tôi con kênh, gọi là kênh "Ba Ngàn", bởi vì kênh này dài 3,000 thước. Dân địa phương cũng còn gọi là Kênh Sáu Hào. Cha Phanxicô Trần Công Bùi Diệp là Thầy S. Ngài không phải là cha sống của chúng tôi những hay thì lui thăm cha sống họ Đào tôi là cha Công và cha sống Hòa Thành lúc đó là cha T. Mẹ tôi khi có được một con, các ngài thăm gia đình tôi. Khoảng năm 1939, lúc đó tôi mới 6 tuổi. Trong một lần đến thăm, Cha Diệp nói với mẹ tôi: "Bà Sáu cho thằng Mẫn đi học kinh tin ở La Tinh và đi giúp tôi đi". Mẹ tôi làm theo, cho tôi đến nhà thờ học kinh tin ở La Tinh và đi giúp tôi. Mẹ tôi giúp tôi là mẹ tôi nhìn thấy cha sống dâng lễ. Thấy ngài gọi Mình Thánh Chúa lên, tôi liền đứng lên cầm cây đuốc mà mẹ tôi xốt cho heo ăn vậy. Sau này, tôi suy nghĩ và lấy làm lạ rằng cha Phanxicô Trần Công Bùi Diệp không phải là cha sống của tôi những ngài quan tâm thì thiêu nhi nên khuyên mẹ tôi cho tôi đi gọi về Chúa qua việc giúp tôi. Lần thứ hai, chừng 5 năm sau, tôi 11 tuổi, Cha Diệp một lần đến thăm gia đình tôi với các cha khác, báo với mẹ tôi: "Ông bà Sáu lo cho thằng Mẫn đi tu ở trường Cù lao Giêng đi, sau này làm linh mục". Sau đó, tôi được cha mẹ gọi đi tu ở Tiểu chủng viện Cù lao Giêng. Cha Diệp là cha sống họ Đào Thầy S những rất yêu giáo dân các nơi và ngài lập nhiều hội đoàn khác, trong đó có hội đoàn Chó Chó. Ngài xây nhà thờ cho giáo dân có nơi để làm lễ khai khẩn đất đai giúp dân có đất làm ruộng. Ngài giao cho ông này tôi làm ông bí, trông nom nhà thờ và chăm sóc ruộng đất cho Nhà chung. Các linh mục nào giáo ai cũng quý mến và kính trọng ngài. Năm tôi 11 tuổi và đã đi học ở Tiểu chủng viện Cù lao Giêng rồi, hè năm 1945 được đi theo các cha sống trong hội, chèo xuồng từ Hòa Thành lên để thăm Cha Diệp ở Thầy S. Năm lấy làm lạ, tang thuyền gặp nạn, những người ta phải bỏ nhà cửa, ruộng vườn đi đến các vùng an ninh. Tôi không chính tai nghe một thầy quý cha nói chuyện với nhau đi về, những sau này được biết là quý cha khuyên Cha Diệp nên rời bỏ Thầy S để đi lánh nạn, những cha không thay đổi quyết định nên đi về và đàn chiên. Sau đó, chiến tranh thì hết rồi, gia đình tôi di tản lên Bạc Liêu. Cha Diệp là người và bạn tốt nhất. Tôi ghi nhớ ba điều về Cha Phanxicô Trần Công Bùi Diệp: Thứ nhất, ngài là một linh mục thánh thiện, luôn luôn nghĩ đến những người khác của Giáo Hội nên những người khác khích mình đi tu. Thứ hai, ngài là một linh mục hết lòng yêu giáo dân, đi đâu là lo xây dựng nhà thờ và trường nhà cho những người cũng như giáo. Thứ ba, ngài là một linh mục hết lòng sống chết vì đàn chiên. Cảm ơn quý Cha đã lo xúc tiến việc tuyên thánh cho Cha Phanxicô Trần Công Bùi Diệp. Thầy S, cũng những người khác và những người vô thần đã tuyên thánh cho ngài từ lâu rồi. Khi tôi còn làm Phó Giám Mục ở Mỹ Tho, bà bí thư những người đó đã thuê xe đò, mẹ tôi bà con những người giáo đi hành hương, kính viếng ngôi mộ Cha Phanxicô Trần Công Bùi Diệp thì Thầy S, Bạc Liêu".

Phỏng vấn ông Dominic Nguyễn Văn Đức và mẹ của ông là bà Huỳnh Thị Tú
Ngày 14/8/2011, tại Hội đoàn Chó Chó và Đức S.

Độc hại Y Pharm Minh Môn và những người khác kể về cha Bửu Diệp

Tác Giả: Linh mác Phêrô Trán Thá Tuyên
Thứ Sáu, 25 Tháng 11 Năm 2011 09:36

Sá dĩ giờ là Há đáo Chá Chí bái vì cách nay nhiáu chác năm, vùng đát này thuác về ông Cá Chí, tháng giờ là ông Chá Chí, tá đó có đáa danh Chá Chí.

Đáa phán Chá Chí nám cách huyán lá Há Phòng tánh Bác Liêu khoáng 15 cây sá về phía Thánh Trá. Nhà thá cũ đã bá phá sáp. Nán nhà thá cũ bây giờ không còn đáu vết, dân cá đã xây cát nhà cáa trên đó. Nhà thá mái đang trong cháng tráng xây đáng trên phán đát mái.

- Ông Đáminicô Nguyán Văn Đác:

(Sinh năm 1936 và ông cho biát: “Tôi đá cáa Cha Diệp ráa tái năm 1945. Tuy nhiên, không còn tìm tháy bút tích ráa tái cáa tôi trong sá 1643 ngángái do Cha Phanxicô ráa tái trong 16 năm ở Tác Sáy”.

Ông Đác ká tiáp: “Cha Diệp vô nhà thá Chá Chí làm lá háng tháng hay đôi ba tuán mát lán. Cha đán ăn uáng và ngángái nhà cáa cha mái tôi tên là ông Nguyán Văn Lá và bà Huánh Thá Tú. Ngái nhà này hián nay chúng tôi đang ở.

Ông Cao Tráng Phát là táng Cao Đài trong vùng hái đó. Ông Mái Thánh là cán về cáa ông Cao Tráng Phát. Ông Mái Thánh ká cho tôi nghe nhiáu lán ráng không phái Cao Đài hay Viát Minh giát Cha Diệp mà là hai tên lính Nhát đã bá giái giáp (tác bá tách thu khí giái sau khi Nhát đáu hàng Đáng minh năm 1945 - ĐD) rái nháp vô phe Cao Đài cáa ông Cao Tráng Phát. Hai tên này đái qua tên tiáng Viát là Cao Tráng Tháng và Cao Tráng Ngángán. Ba tên tát cá nháng mát tên náa thì tôi không nhá rõ.

Tháng và Ngángán rát hung đá và thù ghét Pháp vô cùng. Tháy Cha Tráng Báu Diệp hay lui tái về i ngángái Pháp, hai tên này bán trá thù báng cách đán lính Cao Đài cáa ông Cao Tráng Phát, tái lừa Cha Diệp và giáo dân nhát vô lám lừa cáa ông Châu Văn Sá Cây Gáa, đáng chát rám thiáu sáng tát cá, rái kêu Cha ra, chém Cha và xô xuáng chiác ao gán bên. Ông Cao Tráng Phát nghe tin, nghĩ ráng ông đã nuôi ong tay áo, hai tên lính Nhát này giát ngángái đá dàng nhá thá thì cũng có lúc phán bái sá giát ông chẳng? Ông bán bí mát ra lán nhá cho ngángái cáa mình giát hai tên Nhát mang tên Viát là Tháng và Ngángán này. Tên lính Nhát còn lái ông cũng âm thá m cho ngángái thanh toán sau đó”.

- Bà Huánh Thá Tú, sanh năm 1905, má cáa ông đác:

Bà không nhá nhiáu chi tiát về Cha Phanxicô Tráng Báu Diệp. Bà khóc khi nhác đán Cha và tình tháng cáa Cha. Bà nói: “Mái chuyán đáu do Cha lo. Áo tráng mác khi ráa tái hay khi rác lá, khăn tang hay hám chôn ngángái chát cha đáu lo cho dân nghèo. Cha đáy giángái báng cách láy trái ái non, phái khô, đát lên rái bá trong lon đáy sá lái, mát tuán sau về n còn than đá”.

Phong vị n ông Louis Lê Hộ u Giàu, Sài Gòn

Ông Louis Lê Hộ u Giàu sinh năm 1926 tái Khúc Tréo, huyán Giá Rai, tánh Bác Liêu. Ông đá cá ráa tái tái nhà thá Khúc Tréo. Năm lên 10 tuái, khoáng năm 1936, Cha Tráng Bá Diệp pá gái ông vào Tiáu cháng vián Cù lao Giêng.

Chá đá cá mát năm, ông không nhá rõ lý do, không tiáp tác hác tái Tiáu cháng vián Cù lao Giêng náa mà năm sau, tác khoáng năm 1938, ông đá cá Cha gái lên Sài Gòn, hác tái Tiáu cháng vián Thánh Giuse đáng Cáng Đá lúc trác. Đá cá hai năm, cha ông tác ông Lê Hộ u Ánh mát, ông rái cháng vián rái vá nhà luôn.

Không lâu sau đó, má ông đái nhà vá Tác Sáy sáng vái bên ngoái. Ông trá thành ngángái gán gửi vái Cha Diệp, chèo xuáng cho Cha đán các há đáo lánh Gành Hào, Chá Chí đá làm lá và ông cũng giúp lá cho Cha.

Thái ká 1945-1954, Pháp trá lái Đông Đáng, Nhát bá giái giáp, đán cáa Pháp đáng trên Hộ Phòng chá cách Tác Sáy hán hai cây sá. Đây là thái gian vô cùng loán lác và tang tháng. Nháng phe nhóm chính trá ở vùng đó nhá Cao Đài, Thá (tác ngángái Miền gác Khá-me) và Viát Minh xuát hián, tranh cháp ánh háng đá hùáng cá vùng đó.

Nhiáu ngángái nái khác tán cá, riêng há đáo Tác Sáy và cá Khúc Tréo, bà con không đi vì trông cáy vào Cha Phanxicô. Chính ngài đã táo nên mát sá đánh táng đái và là chá đáa cho cá láng lán giáo á đáy. Thánh thoáng, lính Pháp đi ngang qua báo vá an toàn cho há đáo, nháng khi há rút vá đán rái thì lái có vá bát an. Ông Giàu cho biát các chác sác trong há đáo đáng ngài rái vùng Tác Sáy lán xán này, lên Bác Liêu cho an toàn bán thân. Nháng ngài tá chái, ngài nói ráng ngài đá cá Chúa sai chán đát con chián, chián á đâu thì ngángái chán chián á đó, chá chián không bá con chián.

Bián cá tháng Ba năm 1946

Ông Giàu ká, mát buái sáng tháng 3 năm 1946, có mát táp lính mác đá tráng, tráng cá tráng đi trác đá náu gáp lính Pháp thì đó là đáu hiáu há đáu hàng, nháng phía sau lái tráng cá có hình con mát tác cá Cao Đài. Táp lính đán lừa mái ngángái cá láng lán giáo tá khu Đát Thánh cho tái khu quá nhà thá, trong đó có Cha Phanxicô, các bà phác và giáo dân, đông hán mát trăm ngángái. Chúng đán xuáng Cây Gáa, cách đó cháng hán ba cây sá, lừa vô hai lám lúa, mát lám gám Cha, các bà phác và nháng ngángái công giáo. Lám kia thì đa sá là ngángái ngoái đáo. Lúc đó là khoáng sau 12 giá tráa.

Cha bá mái ra ba lán. Hai lán đáu, mái lán cháng mái lám hay hai mái phút. Cha trá vào, không nói gì cá. Lán thá ba, Cha không trá lái, sau này mái biát là Cha đã bá giát và xô xác xuáng ao nhà ông Giáo Sá.

Đán khoáng cháp tái, có ngángái má cáa cho mái ngángái vá và báo ráng lo tán cá đi, đáng có nán lái, há còn nán lái là sá bá giát hát. Bà con tán cá ngay trong đêm hôm đó. Ông Giàu đáa các đi

Đức Hồng Y Phạm Minh Mẫn và những người khác kể về cha Bùi Diệp

Tác Giả: Linh mục Phêrô Trần Thị Tuyên
Thứ Sáu, 25 Tháng 11 Năm 2011 09:36

---

phòng sang bên kia sông, vào các nhà trọ ngấm thấm rồi lên Hội Phòng báo cho lính Pháp biết. Họ xuồng và mang các di phẩm lên Hội Phòng an toàn.

Việc đi lấy xác Cha Phanxicô, tên liêm và chôn cất ngài thì ông Giàu cho biết ông không có mặt, chỉ nghe nói là người ta tìm thấy xác Cha dìm ở ao, mang về Khúc Tréo và chôn cất Cha trong phòng thánh nhà thờ Khúc Tréo.

Ông hy sinh vì con chiên của Cha Phanxicô Trần Diệp đã nhận hàng người đi sứ công giáo của ông Giàu rất nhiều. Ông luôn luôn đi đức kinh và giúp kẻ đau ốm, bệnh tật. Ông sẵn sàng tham gia làm nhân chứng sống cho việc tuyên thánh của Cha Phanxicô Trần Diệp.

(Cuộc phỏng vấn này do Linh mục Phêrô Trần Thị Tuyên thực hiện lúc 4 giờ chiều ngày 20/8/2011 với sự phỏng giúp của anh Trần nhà thờ Lạc Quang, ĐT di động: 01265452323).

Trình bày ngày 15/8/2011, lúc 2:30 chiều

Ông Phêrô Ngô Minh Quang, Khúc Tréo, xã Tân Phong, huyện Giá Rai, tỉnh Bạc Liêu, sinh năm 1925 và đức cha Diệp rửa tội tại nhà thờ Khúc Tréo. Tuy nhiên, không tìm ra bút tích rửa tội.

Ông sinh ra và lớn lên ở Khúc Tréo từ 1925 cho đến 1951. Năm 1951, 26 tuổi, ông đi lính ở Bạc Liêu thì ông Sáu Hào, cha của Đức Hồng Y Mẫn làm quan. Rồi ông đi lính ở Sa Đéc năm 1952. Năm 1954 về lại Khúc Tréo sinh sống cho đến ngày nay.

Ngày Cha Diệp bắt giữ bắt năm 1946, lúc này ông Quang đã 21 tuổi. Mẹ tôi bà con Công giáo ở Tổng Sỵ chỵ tránh nạn chỉn tranh xuồng Khúc Tréo và thông tin cho biết là Cha Diệp đã bắt và bắt giữ bắt Cây Gĩa, gần lùm lúa nhà Giáo Sĩ. Cha ghé của ông là Huynh Văn Sĩ, người Công giáo, rất tốt và rất thủng Cha Diệp, khi nghe hung tin bèn kêu ông đi lấy xác Cha Diệp về chôn cất. Hai người chèo xuồng suốt quãng đường xa chng năm cây số, đến nhà ông Giáo Sĩ ở Cây Gĩa.

Tôi nói, ông thấy Cha Diệp chết trên truồng, nằm úp mặt, đang bệnh bệnh trên mặt chiếu áo không sâu và cũng không đỵ nọc. Cha bắt chém hai nhát, mặt nhát phía trên số đỵ, mặt nhát phía sau ót nhng không đỵ lĩa. Óc Cha chết đã bắt cá ăn hết. Ông Sĩ và ông rửa ráy cho Cha rửa mang lên xuồng chng về Khúc Tréo vào kho ng xỵ chiỵ.

Hai người mang xác Cha về nhà ông Bìn Thỵ. Bìn Thỵ là ông bịn thì bỵ giỵ.

(Bìn: người lo công việc cho nhà thờ và họ đỵ, ngoài Bc gỵ là ông Trùm - ĐD).

Bìn Thỵ là cha của Chín Phc, tên Trần Đỵ Phc, sau này làm trưởng đỵ quc gia đóng ở Tổng Sỵ. Bìn Thỵ lỵ áo dài khăn đóng của mình mặc cho Cha. Ông cũng lỵ bỵ ván ngĩa tốt ở nhà đóng hòm cho Cha và chôn cha trong phòng thánh nhà thờ Khúc Tréo.

Ai giữ Cha? Tôi sao lại giữ?

Đức Hồng Y Phạm Minh Mẫn và những người khác kể về cha Bùi Diệp

Tác Giả: Linh mục Phêrô Trần Thị Tuyên
Thứ Sáu, 25 Tháng 11 Năm 2011 09:36

Ông Quang kể rằng ông Chấn Cường ở Gò chí m đó t đ t đại c a nhà th T c S y. Cha Diệp nh đi n đ a c a Tây đo đ c, b t ông Chấn Cường ph i tr l i ph n đ t l n chi m. Ông Chấn Cường thù ghét Cha, bèn tr thù b ng cách xúi Cao Tr ng Phát là t ng Cao Đài lúc đó r ng Cha Tr ng Bùi Diệp thân Pháp, duy trì giáo dân T c S y đ gi đ t cho Pháp, có ngày Pháp s đem quân tiêu di t quân Cao Đài c a Cao Tr ng Phát.

Theo ông Ngô Minh Quang, có l Cao Tr ng Phát đã cho lính d i s d n đ u c a hai tên Nh t B n đã b gi i giáp và đ i sang tên t ng Vi t là Cao Tr ng Th ng và Cao Tr ng Ng n, đ n lùa Cha, các d ph c và giáo dân vào l m lùa nhà ông Giáo Sĩ Cây G a đ thiêu s ng. Những Cha đã t ý xin ch t thay cho m i ng i nên giáo dân đ c th và m i vi c đã di n ra nh v y.

Cha Diệp khi còn s ng th ng đ n nhà th Khúc Tréo làm l . Ai cũng th ng yêu Cha. Ông Ngô Minh Quang nói r ng khi y ông 21 tu i, nghe tin Cha b gi t ch t thì t c t đi v i cha gh t i Cây G a l y xác ch không h nghĩ đ n nguy hi m.

(Linh mục Trần Thị Tuyên ghi nh n t i nhà ông Ngô Minh Quang lúc 14:30 ngày 15/8/2011).

Ông Huỳnh Văn Lập t c Ba Lập, T c S y, lúc nh giúp l Cha Diệp

Sanh năm 1935, hi n b tai bi n m ch máu não nên không th cung c p ch ng t m ch l c đ c. Ông ch nh đầu nói đó và làm ch ng nh ng đ i u nh sau:

Cha Phanxicô Tr ng Bùi Diệp có lòng th ng ng i đ c bi t. Cha th ng c ng i có đ o và ng i không có đ o. Ông nh là th nh tho ng Cha kêu nh ng ng i nghèo kh không có g o ăn vô nhà th T c S y và Cha cho ng i n u c m, đ i h ăn no nê. Cha th ng lo cho giáo dân có đ t đại làm ru ng đ sinh s ng. Ng i ta l n đ t nhà Chung, Cha ki n lên t i đ n Tây. Ng i ta ph i tr đ t nh ng thù ghét Cha, có l vì v y nên tìm cách xúi Cao Tr ng Phát gi t h i Cha. Cha làm nhi u phép l l m: chính cháu c a ông b kinh phong gi t, ông mang vô m ph n c a cha, xô nó n m lên m Cha và c u xin Cha. Nó h t b nh cho t i bây gi .

Soeur Marie Nguyễn Kim Ly, cháu h kêu Cha b ng bác

(Ph ng v n ngày 5/8/2011, t i Tòa Giám Mục Long Xuyên)

Soeur Marie Nguyễn Kim Ly sinh năm 1940. Gia đình soeur n u c m cho Cha Diệp và s ng trong nhà x v i Cha. Chính Soeur cũng có m t trong đ em Cha b gi t ch t tháng Ba năm 1946. Vì còn quá nh , không bi t gì nhi u, những Soeur Marie Kim Ly cũng xin nói nh ng gì mình nh :

Cha Phanxicô r t th ng ng i nghèo. M soeur cho bi t là Cha Diệp không cho n u đ ăn ngon, vì Cha nói “còn nhi u ng i nghèo kh h n mình n a!”. Cha Phanxicô Diệp th c s ch t vì đ o, vì đàn chiên Chúa giao. Cha m soeur nói là ng i ta b o Cha ph i b T c S y thì dân m i ch u di t n. Khi dân di t n thì ng i ta s bi n nhà th và giáo x thành m t tr n đánh nhau. Cha không đi, ng i ta b t h t và đòi gi t h t. Những Cha đã hy sinh, m t mình ch t, đ bà con s ng và di t n đi kh i giáo x .

Đức Hồng Y Phạm Minh Mẫn và những người khác kể về cha Bưu Diệp

Tác Giả: Linh mục Phêrô Trần Thị Tuyên
Thứ Sáu, 25 Tháng 11 Năm 2011 09:36

Cha luôn giữ mình thánh thiện. Lúc nào cha cũng mặc áo dòng đen và siêng năng làm việc và đức kính dè dặt.

Bà Trần Thị Hồng Ngọc kể về bà Tô Phạm (Trình bày ngày 16/8/2011)

Sanh năm 1933 tại Tôc Sơn. Cha Fx. Trần Ngọc Bưu Diệp rửa tội cho bà năm 1943. Gia đình nghèo khổ, những cha mẹ gọi con cái đến học với các bà phước ở Tôc Sơn và đức rửa tội. Bà có những anh trai tên là Trần Văn Nghĩa và những em gái tên Trần Thị Phương cũng đức rửa tội từ cha mẹ mình.

Năm 1946 gia đình ly loạn. Mẹ mất buổi sáng sớm hôm sau Tết, lính mặc áo trắng, đến lừa giáo dân theo Đốt Thánh cách nhà thờ chung họ đến cây sồi vô nhà thờ. Theo nhà thờ họ lừa Cha, các bà phước và giáo dân vô Cây Gạo cách đó chừng ba hay bốn cây sồi. Hai em trai của bà là Trần Văn Nhân và Trần Văn Ân đi coi bò trong đồng, nên không bị lừa chung.

Không nhớ tháng nào những người là sau Tết vì đốt ruộng khô ráo đi đâu chân lấm, mới có những ruộng. Không biết bao nhiêu người những người khác đồng chung bày hay tám chục người. Đến nỗi, bà bị lừa chung mất cho với các bà phước. Cha mẹ bà bị lừa chung với Cha Fx Trần Ngọc Bưu Diệp. Cha mẹ bà kêu la kêu mả. Bà đức cho đi sang với cha mẹ. Đang khi bày sang với cha mẹ, bà bị mất tên lính Nhật chôn ở, đưa dao dài và bèn vào cửa, bà té bày xuống đất. Lính người Việt Nam nói gì với tên lính Nhật bà không biết và bà đức vào chung cho với cha mẹ bà.

Chợ sáng 8 giờ sáng, Cha bày mả ra ngoài chợ sáng 15 hay 20 phút. Cha trẻ vô không thấy gì là buồn phiền hay lo lắng chi hết.

Những người ta chết ruộng ruộng chung quanh lấm lúa nhà ông Giáo Sơn và biết chết là họ sợ đốt cháy ruộng cửa. Cha bày mả ra ruộng hai hôm sáng. Khi trẻ vào, mất Cha đốt như bày đánh hay bày tát. Cha bày mả những người ăn năn tội và cha gọi tội. Anh ba Nghĩa của bà nói với cha mẹ bà: “Thôi, cha má hãy rửa tội đi để rửa tội cùng chết với Cha và đức lên thiên đàng chung”. Cha mẹ bà bị lừa lòng. Anh ba Nghĩa xin những người lính canh, nói là đức ruộng, những người đưa cho Cha Diệp rửa tội cho bà nỗi bà, cha bà tên Trần Văn Năng, mẹ bà tên Đỗ Thị Lâm, em trai bà tên Trần Văn Nuôi lúc đó 7 tuổi, lấy tên thánh là Phanxicô Xaviê, và em gái bà tên Trần Thị Cảnh lúc đó 4 tuổi, lấy tên thánh Anna. Sau này, Cha Huân Minh Ký ở Bức Liêu đã làm phép bù cho cha mẹ và hai em của bà.

Ngày ba Cha bày mả ra ruộng sáng 2 hay 3 giờ chiều. Cha không trẻ tuổi. Đoán là Cha đã bị thất bại. Khá lâu sau đó, chợ sáng 7 giờ tại họ mả của cho mả những người ra vô ruộng đức rửa tội bở Tôc Sơn, nỗi không sáng giờ hết không còn con đường.

Những người ta quay về thu gom đức đức và tên cửa. Hôm sau, mả những người đức tin là cha đã chết. Những người ta đi lấy xác Cha ở cái ao chôn nhà ông Giáo Sơn. Có nỗi những người đàn ông ruộng ruộng mả và nóng lòng đi tìm xác Cha, trong đó có ông Năng, cha của bà. Họ mô tả: Cha bày chém tại phía sau ốt, chết ruộng ruộng và úp mả. Những người ta bày Cha lên xuống chôn vô nhà ông Bìn Thị ở Khúc Tréo và chôn Cha trong phòng thánh.

Độc Hoàng Y Phạm Minh Mạnh và những người khác kiện vợ cha Bùi Diệp

Tác Giả: Linh mác Phêrô Trán Thá Tuyên
Thứ Sáu, 25 Tháng 11 Năm 2011 09:36

---

* Ghi chú: Lán pháng ván này có cá bà Trán Thá Cánh ở xã Vĩnh Hiệp, huyện Vĩnh Châu, tỉnh
Bác Liêu lên Cái Ráng Cán Thá thăm chá (tác bà Trán Thá Háng, ngái đang đác pháng
ván). Cá hai đáu đáng ý vá nháng đáu kiện trên.

- Linh mác Phêrô Trán Thá Tuyên ghi chép